

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Karkerên hemû welatan yekbin!

Gelecek onun için savaşanların!

Yıl:10, Sayı:256 16 Nisan 1984

Gazetemiz küçük boy çıkarken program tartışmasını ayrı program ekleri olarak yayınlamıştık. Bundan sonra çek-al olarak yayınlamaya başladık. Sıralamada bu çek-al 7. Program Eki'nden sonra geliyor.

Direniş'te program tartışması

Yoldaşlar, Ankara Direniş İMG'de 1. taslak üzerine tartışmalarımız sürüyor. Bölüm bölüm okuyup, toplu olarak tartışma şeklinde programı çalışıyoruz. Bizlere karmaşık gelen, daha da açılmasını istediğimiz bölümler ideolojik yetersizliğimizden olabilir. Sizlere bunları aktararak aydınlığa kavuşturabiliriz.

Bu mektupta 1. ve 2. bölüm üzerindeki tartışmalarımızı aktarıyoruz.

Dünyadaki uluslararası yeni işbölümlerinin gelişerek, üretim süreçlerinin uluslararası düzeyde bir entegrasyona gitmesi sonucu dünya işçi sınıfının bütünleşmesi olgusu uluslararası örgütlenme üzerine ne gibi öneriler gerektirmektedir?

Emperyalist devletle uluslararası tekeliler arasındaki çelişki kapitalist devletin ulusal niteliğinden dolayı hiçbir zaman ortadan kalkmaz. Bu çelişki, dünya emperyalist kapitalizminin içine düştüğü bunalım, hangi süreçlerin başlangıcı veya sonu olabilir? Bu konunun yanıtını biz veremedik. Biraz daha açılması gerekir.

"Az gelişmiş ülkelerde efektif talep düşük, iç pazar dardır." Ancak bu emperyalizme bağımlılık sürecinde uygulanan yeni ekonomik politikanın

sonucudur. "Dolayısıyla az gelişmiş ülkeler ve özellikle gelişmenin en hızlı olduğu orta kuşak ülkeleri, bütün sıkıntıların, gelişmelerin, bunalımların odaklaştığı noktalar oluyor." İşgücü talebinin düşük, ileri teknolojinin gereksiniminin yüksek olduğu ileri sektörler metropollerde kalırken, ucuz işgücü kullanımının yüksek kârlar sağlayabileceği geri sektörler az gelişmiş ülkelere transfer ediliyor.

"Dünya sosyalist sistemi"

Sosyalist ülkelerde geri kalmışlık mirasından dolayı gerçek anlamda proletarya demokrasileri gerçekleşmemiştir. Bu olgu likidasyon tehlikesinin siyasi platformdaki en önemli göstergesidir. Bunu belirtmek gerekir.

"Ekonomik ve toplumsal yönden en gelişmiş sosyalist ülke olarak işçi sınıfı hareketinin en yüksek boyutlara ulaştığı yerdir." Bu cümleyle SSCB'nin toplumsal yönden gelişmişliği belirtiliyor. Ama diğer sosyalist ülkelere oranla daha yüksek düzeyde de olsa demokrasinin bu ülkede de gerçekleşmemiş olması "toplumsal gelişmişlik" kavramı ile çelişiyor mu? Ayrıca SSCB nesnel olarak dünya devrimci merkezi olsa da aynı likidasyon tehlikesi altındadır.

"Bilimsel teknolojik devrim...sınırları

iyice gericileştirilen..." cümlesindeki gericileştirilen kelimesi yerine "gereksizleştirilen" desek daha açıklayıcı olur.

"Üretken emek" kavramı ile ne demek isteniyor? Üretimin giderek karmaşıklaşması sonucunda önceleri bilimsel bazı çalışma alanları artık üretim sürecinde belirleyici uzmanlık dalları durumuna geliyor diye mi anlamak gerekir?

"Emeğin zorunlu yapısı" kavramının daha da açılması gerekir.

2. Bölüme ilişkin tartıştığımız noktalar ise şunlar:

Türkiye kapitalizminin gelişme özellikleri" bölümünde bahsedilen burjuvazinin dışa bağımlı ticaret burjuvazisi olduğu belirtilmeli. Ticaret burjuvazisi sermaye birikimini gerçekleştiremediği için Cumhuriyet döneminde devletin aracılığına gereksinim duydu.

1923-1950 dönemi ile ilgili sınıf analizleri daha fazla açılmalı.

"Kapitalizm Türkiye'de serbest reketçi dönemi yaşamadan daha baştan tekelci olarak gelişti." Çünkü bu burjuvazi sermaye birikimini sağlayacak yapıda değildi.

"...finans kapitalin yanısıra... yaygın bir basit meta üretimi vardır." Emperyalizme bağımlı olarak gelişen tekelilerden

arta kalan sektörlerde basit meta üretimi vardır ama bu da yavaş yavaş ölmektedir.

"Orta gelişmiş taban" kavramını anlayamadığımız gibi bu taban ile objektif talebin düşük olması arasındaki bağlantıyı kuramadık.

Kürdistan'da ayrı bir sömürgeleştirme politikası uygulanmamıştır. Kürdistan'daki sömürü Türkiye burjuvazisinin sermaye birikimini sağlamak için kırsal kesimi sömürme politikasından ayrı değildir. Kuzey Kıbrıs'ın sömürgeleştirilmesi ise dış pazar gereksinimiyle de beraber gelişen bir olay, Kürdistan gibi değil.

Türkiye'de ordunun tüm kurumsal yapısı emperyalizme bağımlı bir biçimde oluşturuluyor.

1970'lere gelindiğinde tekelilerin egemenliğindeki üretim ilişkilerinin gelişmesi, üretimin toplumsallaşması ve buna bağlı olarak kapitalizmin bunalımları, devleti düzenleyici bir mekanizma olarak ortaya çıkarmıştır. Bu da devleti dolaysız olarak üretim süreciyle ilişkiye sokar. Devlet tekelci kapitalizminin oluşumunda bu da bir neden değil midir?

Aşırı yaygın küçük üretim devletin tekelilerle içiçe geçtiği bir yapıda artık sönmektedir.

Çalışmalarınızda başarılar dileğiyle.
Direniş, Ankara

Norveç'te program tartışması

Norveç'te biz İMG'liler 4. Program taslağını aramızda tartıştık, tartışma toplantımızda çıkan ortak görüşlerimizi aşağıda yansıtıyoruz.

Çağımız kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır

Dünya sosyalist sistemi

Program taslağında kullanılan, basit bir işçi için anlaşılması zor olan sözcüklerin açıklanmalarını getiren bir sözlüğün program sonuna eklenmesi.

"Emperyalizmin dünyayı geri çekici rolü" başlığı altında 4. paragraftaki "...ve sınırları iyice gericileştirilen..." cümlesinin açıklanması gerekir.

12. paragrafta, "Dünya emperyalist sisteminden devrimler yoluyla parçalar koparılmazsa, emperyalizmin gitmekte olduğu yol, dünya pazarını alabildiğine derinleştirmek, komünizmi alabildiğine yaklaştırmaktır". Eleştiri: Eğer dünya emperyalist sisteminden devrimler yoluyla parçalar koparılsa komünizm alabildiğine yakınlaşmayacak mı? Paragraf kendi içinde çelişmektedir.

Dünya sosyalist sistemi

5. ve son paragrafta "Dünya devriminin çıkarı, Sovyetler Birliği dahil, tüm parçaların çıkarından önemlidir" cümlesinde "Sovyetler Birliği dahil" cümlesinin çıkartılması.

Gerekçe: 1) Sovyetler Birliği'nin kendi çıkarlarını genelin çıkarının önüne koyduğu şüphesini uyandırıyor.

Dünya kapitalist sistemi

7. paragrafta, "Ayrılıklar yalnız ekonomik değil, aynı zamanda siyasal ayrılıklardır" a ek olarak: "bu ayrılıklar yaşayan sosyalizmin varlığı ve güçlenmesi nedeniyle giderek daha uzlaşır olmuştur" denmesi.

10. paragrafta, "Endüstri belirli bir yoğunluğa ulaşınca ya malını dışarı satacak ya da çökecektir" cümlesinde "çökecek olan endüstri değil endüstriyi elinde bulandıran tekelci burjuvazi, yerli finans oligarşisidir". Bu nedenle endüstri sözcüğünün yerine "tekelci, finans kapital" sözlerinin konulmasını öneriyoruz.

15. yani son paragrafta: "Az gelişmiş ülkelerde halka karşı kaba güç, diktatörlüğün çıplak yüzünü kullanma zorunluluğu ve fiilen kullanma, yapısız bir özellik olarak sürüyor." Eleştiri: Çıplak diktatörlük sadece az gelişmiş ülkelere has bir özellik değil, genelinde devrimci durumun doğabileceği her boyutta gelişmiş kapitalist ülkelerde kendini gösterir. Örneğin, Almanya, İtalya, Portekiz, Şili, Türkiye, Arjantin, Yunanistan vb.

Emperyalizm ve savaş tehlikesi

Son paragrafa ek: "Sosyalist sistemin barış savaşımı, mutlak barışı sağlama amacı için değil, dünya halklarına emperyalizmi teşhir etmesi düzeyinde ele alındığında ancak sonuç verebilir."

Dünya devrimi

4. paragrafta, "... sosyalist ülkeler, asıl olarak tarihten devrildikleri az gelişmişlik mirası nedeniyle..." Eleştiri: Dünya sosyalist sisteminin kısmi geriliği sadece (asıl olarak) geri konumundan değil, aynı zamanda emperyalizmin sosyalist sistem üzerindeki baskısı ve dünya sınıf savaşımının ekonomik, siyasal sorumluluğunu sırtında taşımasından gelir.

2.1. Türkiye kapitalizminin gelişme özellikleri

1. paragrafta, "Türkiye burjuvazisinin işine geldi" yerine "Türkiye ulusal burjuvazisinin..." yazılması.

3. Türkiye devriminin karakteri ve halkın birliği

"Devrim iktidarının sınıf karakterini işçi sınıfının bilinci ve örgütlülüğü belirleyecektir" alt bölümünde, 5. paragrafta "...Bu iktidar, proletarya hegemonyası altında ise, proletarya diktatörlüğünün bir çeşididir ve belki ikinci bir kavgayı, fakat ancak proletaryanın utkusıyla sonuçlanabilecek bir kavgayı içerecektir." Eleştiri: Sosyalizmden dahi (teorik dahi olsa) geri dönülebileceğine göre İDHD'nin herhangi bir aşamasında hangi hegemonya söz konusu olursa olsun geri dönülebilir. Proletarya ile bir diğer sınıf veya katmanın içinde bulunduğu bağlaşıklıkta bir çelişki söz konusu olduğunda, emperyalizmin böyle bir bağlaşıklığın emekçi-küçük burjuva lehinde gelişmesi ve çözümlenmesi var gücüyle destekleyeceği göz önüne alınca proletarya hegemonyasının önemi daha da açıklık kazanır.

3.2. İleri demokratik halk devriminde sınıfların konumu

Burjuvazi

Soru: Neden tekel-dışı burjuvazi devrimcidir?

Devrimci görünümü olan tekel-dışı burjuvazi (örneğin Latin Amerika

aslında halkın devrimci potansiyelinin ağır bastığı zamanlarda, güçler dengesinin halkın lehinde ağır bastığında bu konuma bürünür, ve sadece varlığını bir nebze daha sürdürebilmek için bunu yapar. O halde devrimciliğinin sahte olduğunu bildiğimiz bir katmanın devrimciliğinden bahsetmek çelişkidir, bilinç bulandırabilir. Sonuç: Tekel-dışı burjuvazi sadece Türkiye'de değil, dünyanın hiçbir yerinde devrimci değildir. Taslakta bu konum Türkiye'ye özgü bir olgu gibi görünüyor. Türkiye'deki tekel-dışı burjuvazi bazı ülkelerdeki tekel-dışı burjuvaziye oranla daha gerici olabilir. Fakat bu söz konusu ülkelerdeki bu katmanı ilerici yapmaz, ancak daha ilerici yapar, ki bu aynı anlamı taşımaz.

4.1. İşçi sınıfının ekonomik savaşımı Sendikal hareketin görevleri acil istemler

(5) İşgünü süresinin sekiz saatte dondurulması doğru değildir. Sosyalizme geçmeden önce de ülke çapında işgünü sınırı düşürülebilir. Bunun bir nedeni, örneğin, işsizlik sorununu çözmek olabilir. İşsizlik sigortasının ödeyeceği değeri böylece üretime sokup değer üretme artırılır. Bu üretilen değer ise çalışan bir fert için (evde çalışmak zorunda olan ev kadınları dahil) sosyal sigorta, emeklilik gibi sosyal ödentilere kanalize edilebilir.

(7) Buraya ek olarak parça başı, götürü işin yasaklanmasını öneriyoruz. İnsan sağlığını kendi eliyle tehlikeye attıran, olumsuz rekabet yaratan ve bencilliği körükleyen bu kapitalist buluş insana yakışır bir ücret biçimi değildir. Norveç gibi kapitalist bir ülkede dahi son yıllarda birçok yerlerde kaldırılmıştır.

Komünistlerin sendikalara karşı tutumu

1. paragraftan hemen sonrası için ek: "Sendikaların örgütsel bağımsızlığı yasaıyla, siyasal bağımlılığı ise gönüllü olarak saptanmalıdır. Sendikaların ne derecede partinin siyasetine bağımlı olacağı komünistlerin ikna gücüne ve işçi sınıfı için somut kazanımlarına bağlıdır. Yanlış siyaset izleyen bir partinin çizgisini korükörüne savunan bir sendika işçi sınıfına hizmet etmek yerine tam tersini yapmış olur."

Küçük burjuvazi

Kent ve kır küçük burjuvazisi nesnel olarak sözkonusu yeteneklere sahipse de, özellikle Türkiye özelinde bu kesim

burjuva ideolojisinin tesirlerine oldukça açıktır. Özellikle şövenizm bu kesimde yaygındır. Bu katmanın devrimci bir potansiyel taşıdığı nesnel bir doğrudur. Fakat Türkiye'de bu potansiyel devrimci bir dinamığa dönüşmüş değildir. Bir sınıf veya katmanın nesnel konumu o sınıf veya katmanın sadece nesnel, o günkü siyasal bilincinden bağımsız bir şekilde ilerici olmasını getirir. Devrim kavgasını ise bu sınıf ve katmanların bilinç düzeyi belirler. Türkiye'de köylü çoğunlukla henüz anti-tekelci, anti-faşist değildir, bunların tersi de değildir. Bu konuda abartmanın ileride de taktik belirlemede ciddi yanlışlara yol açması kaçınılmazdır.

Türkiye'de ulusal sorun Kürt sorunudur

Son paragrafta "Ulusal sorunun gerçek ve kesin çözümü ise ancak sosyalizm koşullarında olanaklıdır." Eleştiri: Kürt halkı, ayrılma hakkını İDHD ertesinde fakat sosyalizm koşulları henüz olgunlaşmadan isteyebilir.

4.8. Genel ekonomik önlemler

5. madde, toprak mülkiyeti konusu. Tüm toprakların üzerinden özel mülkiyetin kaldırılması çoğunlukta olan küçük toprak sahiplerini karşı-devrimci bir konuma itebilir. Zorunlu olmadığı sürece bunun yapılması bir süreç içerisinde, özendirme yoluyla yapılmalıdır.

15. maddede, "başkaldırma" sözcüğünün daha ayrıntılı, örneğin "örgütlü başkaldırı" veya "devrim devletini yıkmayı amaçlayan faaliyetlerde bulunanlar" vb. gibi yazılması.

5.3. Türkiye'de sosyalizm kuruculuğu ve sosyalist demokrasi

"Kollektifleşme hareketi özellikle yavaş ve gönüllü yürütülecektir" cümlesi yine 4.8'in 5. maddesiyle çelişiyor.

Komünist Partisi

TKP ve Din'e ek. "Dini inancın sınıf savaşımında ortak düşmana karşı omuz omuza çarpışmaya engel olmayacağını vurgular."

***

Yukarıda getirdiğimiz eleştiri ve önerilerin yanısıra program taslağını onaylıyoruz.

Frankfurt Türkiyeliler İşçiler Birliği'nde program tartışması

Programın "İleri demokratik halk devrimi" bölümünü tartıştığımız bu toplantımızda şu soruları da tartıştık:

1. Şili'deki Allende iktidarı bir siyasal devrim miydi?

Bazı yoldaşlar, devlet erkini parçalamadığı ve tam fethetmediği için siyasal devrim değildir dediler. Bazı yoldaşlar, siddetle ve zora dayanmayan bir siyasal değişikliğin siyasal devrim sayılmayacağına, bu nedenle Şili'deki değişikliğin bir siyasal devrim olmadığını söylediler. Bazı yoldaşlar da, Allende'nin iş başına gelişiyle siyasal iktidarın sınıf kaynağının değiştiğini (değişmeye başladığını) ama devlet erkini parçalamadığı için

karşı-devrimin geldiğini, dolayısıyla tamamlanmış bir siyasal devrim olduğunu söylediler.

2. Küçük-burjuvazi kimleri kapsıyor?

Toplantıya katılan Kürdistanlı bir arkadaş, program taslağını tümüyle ve dikkatle okuduğunu genel olarak çok olumlu bulduğunu, alışılmışın dışında ve yeni fikirler getiren bir program olduğunu söyledi. Programın en önemli iki özelliğinin tekel-dışı burjuvazi ve köylülük konularında getirdikleri olduğunu, tekel-dışı burjuvazi ile ilgili bölümü çok olumlu bulduğunu, köylülük sorununu ise tartışmak gerektiğini söyledi.

Fransa İlericiler Birliği'nde program tartışması

Örgütümüzde 2. Taslağın tartışılması sırasında gelen öneriler şöyledir:

1. Bölüm (Çağımız kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır):

"1917 Devrimi... sosyalizmi teoriden pratiğe indirdi" cümlesinde "indirdi" yerine "geçirdi" denmesi. (2. paragraf)

Sosyalizmin dünya sistemi oluşuna ilişkin (II. Dünya Savaşı'ndan sonra) olarak, Doğu Avrupa ülkelerinde olanlar devrim olarak anlaşılıyor. İlgili cümlede, 1) "gerçekleşen" kelimesinin "gerçekleştirilen" olarak değiştirilmesi, 2) Kızılordu'nun rolü de belirtilerek "...faşizmin yıkılmasında belirleyici rol oynadı. Kızılordu'nun şemşiyesi altında gerçekleştirilen devrimlerle sosyalizm bir dünya siste-

mi oldu" olarak değiştirilmesi. (3. parag.)

Barış konusunda, "kalıcı ve adaletli bir barış"tan "adaletli" sözcüğünün çıkarılması. (24. parag.)

Dünyanın yeni bir savaşa çekilmesi için sosyalist ülkeler üzerlerine düşen herşeyi yapıyorlar anlamı çıkıyor. Bunun değiştirilmesi. (27. parag.)

2. Bölüm (Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi):

Yarı-feodal kalınlardan sözederken bir-iki örnek verilebilir. (14. parag.)

Kıbrıs'taki yeni durum programda ele alınırken "biçimsel bağımsızlık" olarak belirtilmesi. (20-21 parag.)

"Türkiye'de orta yol geçicidir" yerine "Türkiye'de orta yol yoktur" denmesi.

